

ศักยภาพการผลิต ต้นทุนและผลตอบแทนในการลงทุนปลูกบัวของเกษตรกรใน
อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

Potential of Production, Cost and Return on Investment in Lotus
Cultivation of Farmers in Bang Yai District, Nonthaburi Province

ประสงค์ อุทัย^{1*}, วัฒนา เอกปมิตรศิลป์², บดินทร์ชาติ สุขบท³, สมบัติ ทิฆมทรัพย์⁴ และ ศรัญญา แจ้งข้า⁵

^{1,5}คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธนบุรี, ^{2,3,4}คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยธนบุรี

E-mail: ^{1*}Oug_snow@hotmail.com, ²pu20_6@hotmail.com, ³e20npd@hotmail.com,

⁴bodinchat@gmail.com, ⁵sombat.teekasap@gmail.com

*Corresponding author, email: Oug_snow@hotmail.com

Received: Mar 15, 2021, Accepted: May 15, 2021, Published: Aug 31, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อ ศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนในการลงทุนปลูกบัวและทดสอบความแตกต่างระหว่างต้นทุนและผลตอบแทนของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอ จังหวัดนนทบุรี วิธีการศึกษาใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ประชากรในการวิจัย คือ ประชากรที่มีในอำเภอบางใหญ่ทั้งหมด จำนวน 147,351 คน และเลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัย พบว่า วิธีการปลูกบัวอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 47.80 การทำบัญชีรายได้จากการปลูกบัวส่วนใหญ่มีความรู้มาจาก ผู้นำชุมชน/ตัวแทนชุมชน คิดเป็นร้อยละ 37.00 วัตถุประสงค์ในการจัดทำบัญชีต้นทุน-รายได้ในการปลูกบัวเพื่อเปรียบเทียบความเป็นไปได้ในผลตอบแทนที่จะได้รับมากที่สุด ร้อยละ 40.50 การจัดทำบัญชีต้นทุน-รายได้ในการปลูกบัวสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงมีความคิดเห็นที่ดีมาก คิดเป็นร้อยละ 46.80 การจัดทำบัญชีทำให้รู้ถึงต้นทุนในการปลูกบัวแต่ละครั้งมีความคิดเห็นที่ดีมาก คิดเป็นร้อยละ 38.80 ผลการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างต้นทุนและผลตอบแทนในการปลูกบัวของเกษตรกร พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: ศักยภาพ, ผลตอบแทน, การลงทุน, ปลูกบัว

Abstract

This study aims to study the cost and return on investment of lotus planting and to investigate the differences cost and the return on investment among farmers in Bang Yai, Nonthaburi province. Quantitative Research methods are used in this study. The research instrument was a questionnaire. The population in the study was 147,351 people living in Bang Yai District and 400 people were selected as a sample by using Simple random sampling. The statistics used were percentage, mean standard deviation, and One-way ANOVA.

The research results show that method to plant lotus flowers was at a medium level, (47.80%). The knowledge about keeping a ledger on lotus planting from community leaders and community representatives was about 37%. The objective of keeping the ledger for lotus planting to compare the possibility of receiving the most returns was 40.50%. The good comment on the benefit of keeping a ledger for lotus planting was 46.80%. The good comment on keeping a ledger resulting in recognizing the cost for each lotus planting was 38.80%. The results of the hypothesis testing of the differences between the cost and return of lotus planting among farmers showed a statistically significant difference at the level of 0.05.

Keywords: Potential, benefits, investing, lotus plantation

ความสำคัญของปัญหาของการวิจัย

เนื่องจากด้วยพื้นที่ของจังหวัดนนทบุรี อำเภอบางใหญ่เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ (*Wet Land*) กระจายอยู่ทั่วประเทศ พันธุ์ไม้น้ำประเภทบัว จึงเป็นพันธุ์ไม้น้ำที่สำคัญและเป็นที่ยึดเหนี่ยวของคนไทยบัวเป็นพืชน้ำอยู่ในวงศ์ (*Nymphaeaceae*) จัดเป็นพืชน้ำที่มีอายุหลายปีพบเห็นได้ทั่วไป ดอกบัวมีทั้งแบบมีกลีบและไม่มีกลีบ ลักษณะลำต้นมีทั้งที่เป็นเหง้า ไหล หรือหัว ใบเป็นใบเดี่ยวเจริญขึ้นจากลำต้น ดอกเป็นดอกเดี่ยวสมบูรณ์เพศประกอบด้วยกลีบเลี้ยง 4-6 กลีบ มีสีส้มสวยงาม บัวที่พบและนิยมปลูกในประเทศไทยมีอยู่ 3 สกุลคือ 1) สกุลบัวหลวง (*Lotus*) เป็นบัวในสกุล (*Nelumbo*) มีชื่อเรียกกันทั่วไปว่าพทุมชาติหรือบัวหลวง บัวในสกุลนี้เป็นบัวที่รู้จักกันดีเพราะเป็นบัวที่มีดอกใหญ่นิยมนำมาไหว้พระและใช้ในพิธีทางศาสนา ซึ่งมีดอกและใบชูขึ้นเหนือน้ำใบสีเขียวอมเทาค่อนข้างกลม ขอบใบเรียบ ผิวใบด้านบนมีขนอ่อน ๆ และมีนวลดอกมี 4 สีคือ สีชมพูสีขาวและสีเหลือง (พบในต่างประเทศ) กลีบดอกชั้นเดียวหรือซ้อนกันแน่นกลีบเลี้ยง 4-6 กลีบ ลักษณะคล้ายกลีบดอกก้านใบและก้านดอกกลม

ยาวเปลือกแข็งและมีขนแข็งสั้น ๆ อยู่ทั่วทั้งก้าน ติดเมล็ดง่าย ส่วนของเหง้า หรือ ที่มักเรียกกันว่ารากบัวและไหลบัว รวมทั้งเมล็ดสามารถนำมาเป็นอาหารได้ 2) สุกุลบัวผัน (*Water Lily*) เป็นบัวในสกุล (*Nymphaea*) มีชื่อเรียกกันทั่วไปว่าอุบลชาติได้รับความนิยมอย่างมากสำหรับใช้เป็นไม้ประดับ แบ่งเป็น 2 ประเภท คืออุบลชาติยืนต้น หรือเรียกว่า บัวฝรั่ง มีถิ่นกำเนิดในเขตอบอุ่นและเขตร้อน ส่วน อุบลชาติล้มลุก มีถิ่นกำเนิดในเขตร้อนเท่านั้นเพราะเมื่อถึงฤดูหนาวจะตาย บัวสกุลนี้มีลำต้นใต้ดินเป็นหัวหรือเหง้าใบเป็นใบเดี่ยวมีขอบใบทั้งแบบเรียบและแบบคลื่น ผิวใบด้านบนเรียบเป็นมันด้านล่างมีขนละเอียดหรือไม่มีดอกเป็นดอกเดี่ยวมีทั้งชนิดที่บานกลางคืน และบานกลางวันบางชนิดมีกลิ่นหอมมีสีสีนหลากหลายแตกต่างกันไป และ 3) สุกุลบัววิกตอเรีย (*Victoria*) เป็นบัวในสกุล *Victoria* มีชื่อเรียกกันทั่วไปว่า บัวกระดังงัดเป็นบัวที่มีขนาดใหญ่ที่สุดดอกจะบานเวลากลางคืนและมีกลิ่นหอมเมื่อเริ่มบานกลีบดอกจะมีสีขาวและจะเปลี่ยนเป็นสีชมพูต่อไป ซึ่งบัวทั้ง 3 สกุลนี้มีสีที่สวยงาม โดดเด่นเป็นที่สะดุดตาแก่ผู้พบเห็นทั่วไป นอกจากนี้ส่วนต่าง ๆ ของบัวทุกส่วนไม่ว่าจะเป็น ใบไหลรากฝัก และดอก สามารถนำมาใช้ประโยชน์และสร้างรายได้กับเกษตรกรผู้ปลูกได้อีกด้วยแม้ว่าปริมาณการปลูกบัวของประเทศไทยจะมีแนวโน้มสูงขึ้น แต่เกษตรกรไทยกลับมีคุณภาพชีวิตต่ำ ฐานะยากและมีหนี้สินเป็นจำนวนมาก ในด้านการปลูกบัวที่ได้ต่อไร่ส่วนมากยังมีผลผลิตต่อไร่ที่ต่ำอยู่ การปลูกบัวในปัจจุบันเกษตรกรมีความจำเป็นต้องใช้ปุ๋ยเคมีมากขึ้น ทำให้ต้นทุนในการผลิตเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย ตลอดจนประสบปัญหาภัยธรรมชาติ อาทิ ฝนแล้ง น้ำท่วม การเกิดโรคระบาด ศัตรูพืช เป็นต้น อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี เป็นพื้นที่ที่มีการปลูกบัวมาก และมีแหล่งน้ำเป็นจำนวนมากในทุกตำบลหมู่บ้าน เนื่องจากมีระบบชลประทานน้ำ ทำให้เกษตรกรสามารถปลูกบัวได้ในบริเวณกว้าง แต่จากข้อมูลของเกษตรกรอำเภอบางใหญ่เกี่ยวกับปัญหาที่เกษตรกรโดยส่วนใหญ่ประสบอยู่ ได้แก่ ปุ๋ยมีราคาแพง, ยาปราบศัตรูพืชมีราคาแพง, น้ำมันราคาแพง และค่าจ้างแรงงานสูงขึ้น

ซึ่งคณะผู้วิจัยในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งในชุมชนซึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับศักยภาพการผลิตต้นทุนและผลตอบแทนในการลงทุนปลูกบัวของเกษตรกร เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับเกษตรกรในการลดต้นทุนที่ไม่จำเป็นลงและหาแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต หรือจัดสรรพื้นที่ในการปลูกบัวที่ให้ประโยชน์เพิ่มขึ้นอันจะนำไปสู่คุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนในการลงทุนปลูกบัวและทดสอบความแตกต่างระหว่างต้นทุนและผลตอบแทนของเกษตรกรในเขตพื้นที่อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

การทบทวนวรรณกรรม และแนวคิด

ไพบูลย์ สุขเจริญ (2548) ได้ให้ความหมายของคำว่าต้นทุน (*Cost*) หมายถึง การใช้ทรัพยากรของบริษัท เช่น การจ่ายเงินสด การสัญญาว่าจะจ่ายเงินสดหรือการหมดไปของมูลค่าสินทรัพย์เพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์ในรูปของสินค้าและบริการต้นทุนเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการอยู่รอดของธุรกิจเนื่องจากต้นทุนที่เกิดขึ้นนั้นเป็นการซื้อวัตถุดิบการซื้อสินทรัพย์และการจ่ายค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเป็นต้น ในขณะที่เดียวกันต้นทุนอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้ธุรกิจล้มเหลวได้ถ้าการคำนวณต้นทุนของกิจการสูงหรือต่ำกว่าความเป็นจริงระบบบัญชีต้นทุนของบริษัทจึงต้องจัดหาข้อมูลที่มีความแม่นยำและทันเวลาซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในการควบคุมต้นทุนและวางแผนสำหรับอนาคตการจำแนกประเภทต้นทุนได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ไว้หลายวิธี ซึ่งแต่ละวิธีจะช่วยให้การตัดสินใจในโครงการต่าง ๆ ในแต่ละด้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการดำเนินการสามารถแยกประเภทเพื่อความเหมาะสมในการวิเคราะห์ คือการจำแนกต้นทุนตามพฤติกรรมของต้นทุน และจำแนกต้นทุนตามหน้าที่ของต้นทุนได้ดังนี้

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ระยะต้นทุน (*Cost*) หมายถึง มูลค่าของทรัพยากรที่สูญเสียไปเพื่อให้ได้สินค้าหรือบริการ โดยมูลค่านั้นจะต้องสามารถวัดได้เป็นหน่วยเงินตรา ซึ่งเป็นลักษณะของการลดลงในสินทรัพย์หรือเพิ่มขึ้นในหนี้สิน ต้นทุนที่เกิดขึ้นอาจจะให้ประโยชน์ในปัจจุบันหรือในอนาคตก็ได้ เมื่อต้นทุนใดที่เกิดขึ้นแล้วและกิจการได้ใช้ประโยชน์ไปทั้งสิ้นแล้ว ต้นทุนนั้นก็จะถือเป็น “ค่าใช้จ่าย” (*Expenses*) ดังนั้นค่าใช้จ่ายจึงหมายถึงต้นทุนที่ได้ให้ประโยชน์และกิจการได้ใช้ประโยชน์ทั้งหมดไปแล้วในขณะนั้นและสำหรับต้นทุนที่กิจการสูญเสียไปแต่จะให้ประโยชน์แก่กิจการในอนาคตเรียกว่า “สินทรัพย์ (*Assets*)”

เมื่อค่าใช้จ่าย (*Expenses*) คือ ต้นทุนที่ก่อให้เกิดรายได้ (*Revenue*) โดยปกติแล้วก็จะนำไปเปรียบเทียบกับรายได้ที่เกิดขึ้นในงวดเดียวกันเพื่อคำนวณหากำไรสุทธิ (*Profit*) หรือขาดทุนสุทธิ (*Loss*) ซึ่งรายได้ก็จะหมายถึง ราคาขายของสินค้าหรือบริการ คูณกับปริมาณหรือระดับของกิจกรรม นอกจากนี้โดยปกติเราจะพบว่า คำว่า “ค่าใช้จ่าย” มักจะหมายถึงรายจ่ายที่สามารถให้ผลประโยชน์ทางภาษีได้ ด้วยเหตุนี้คำว่า “ค่าใช้จ่าย” จึงนิยมแสดงในรายงานทางการเงินที่เสนอบุคคลภายนอกแต่อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติแล้วการใช้คำว่า “ต้นทุน” และ “ค่าใช้จ่าย” ก็มักจะมีการใช้ทดแทนกันอยู่เสมอการจำแนกประเภทของต้นทุนจากความหมายที่กว้างมากของคำว่า “ต้นทุน” การกล่าวคำว่า “ต้นทุน” ไม่สามารถที่จะสื่อความหมายได้ชัดเจนว่าผู้พูดหมายถึงต้นทุนอะไรขอบเขตที่สนใจมีเพียงใด ต้องมีคำมาขยายต่อท้ายเพื่อให้เกิดความหมายที่ชัดเจนขึ้น ซึ่งสามารถจำแนกประเภทต้นทุนตามพฤติกรรมและวัตถุประสงค์ของการนำไปใช้ได้

ผลตอบแทน (*Return*) คือ จำนวนเงินที่เราได้รับเป็นการตอบแทนในระยะเวลาที่เราถือครองสินทรัพย์ลงทุน ผลตอบแทนจะแบ่งเป็น 2 ส่วนใหญ่ๆ คือ “รายได้ระหว่างการถือครอง” และ “กำไร (ขาดทุน) จากการซื้อและขาย” เช่น การถือครอง “หุ้นสามัญ” จะได้รับผลตอบแทนดังนี้ ผลตอบแทนหุ้นสามัญ = เงินปันผล + กำไรส่วนเกินจากการซื้อและขาย

แนวคิด

ต้นทุนมีความหมายสำหรับฝ่ายบริหารเป็นอย่างยิ่งในการตัดสินใจเกี่ยวกับการผลิตหรือการซื้อสินค้า การกำหนดราคาขาย การยกเลิกผลิตภัณฑ์ การเลือกกรรมวิธีการผลิตและประเภทสินค้า ดังนั้นข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนสินค้าจะต้องแสดงต้นทุนอย่างละเอียดจึงจะช่วยผู้บริหารให้สามารถวิเคราะห์ทางเลือกต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพสูงสุด (เฉลิมขวัญ คุรุทบุญยงค์, 2554: 72)

การลงทุน (*Investments*) คือ การที่เราเอาทรัพย์สินที่มีอยู่ ซึ่งโดยทั่วไปจะหมายถึงเงินสดไปดำเนินการในทางที่ก่อให้เกิดประโยชน์ เพื่อให้ได้ผลตอบแทนกลับคืนมาในอนาคต โดยเราเชื่อว่าเงินสดหรือผลตอบแทนส่วนเพิ่มที่จะได้รับกลับคืนมานั้น จะสามารถชดเชยระยะเวลา อัตราเงินเฟ้อ และความเสี่ยงต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างการลงทุนได้อย่างคุ้มค่า หรืออาจกล่าวได้ว่าการลงทุน แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ การลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตนเห็นประโยชน์จากการใช้ได้ อย่างชัดเจน (*Tangible investment*) กับการลงทุนในสินทรัพย์ที่ไม่เห็นประโยชน์จากการใช้ได้โดยชัดเจน (*Intangible investment*) เพื่อให้เข้าใจได้ง่ายจะขอยกตัวอย่างดังนี้ การลงทุนซื้อบ้าน ที่ดิน อาคาร ทองคำ เครื่องประดับของมีค่าต่าง ๆ ซึ่งเราสามารถใช้จ่ายประโยชน์จากทรัพย์สินที่เราลงทุนเป็นเจ้าของไว้โดยตรงได้อย่างเต็มที่ อย่างนี้จะเรียกว่า *Tangible investment* ส่วนการลงทุนในหุ้น พันธบัตร ตราสารหนี้ หรือกองทุนรวมประเภทต่าง ๆ ซึ่งผู้ซื้อไม่มีสิทธิเรียกร้อง และมีโอกาสได้รับผลตอบแทนจากการถือกรรมสิทธิ์ในตราสารเหล่านี้ไว้ เรียกว่าเป็นการลงทุนแบบ *Intangible investments*

ผลตอบแทนจากการลงทุน (*Return from investing*) : การลงทุนมีความสัมพันธ์กับผลตอบแทน (*returns*) และความเสี่ยง (*risks*) การที่เราตัดสินใจลงทุนก็เพราะคาดหวังว่าจะได้รับผลตอบแทนเท่านั้นเท่านั้น แต่บางครั้งผลที่ออกมาก็ไม่ได้เป็นไปตามที่คาดหวังเอาไว้ ดังนั้นเราจึงต้องเข้าใจและยอมรับถึงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้ด้วย ผลตอบแทนจากการลงทุนมีหลายรูปแบบ ได้แก่

รายได้ตามปกติ (*current income*) เช่น ดอกเบี้ยหรือเงินปันผล สำหรับกรณีที่เราซื้อพันธบัตร ตราสารหนี้ หรือลงทุนในหุ้นต่าง ๆ ซึ่งเมื่อถึงกำหนดเวลาเราก็จะได้รับดอกเบี้ยหรือเงินปันผลตามที่บริษัทระบุไว้

กำไรจากการซื้อขายหุ้น (*capital gains*) เช่น กรณีที่เราลงทุนซื้อหุ้นสามัญเอาไว้ ต่อมาเมื่อหุ้นดังกล่าวมีราคาสูงขึ้น แล้วเราได้ทำการขายออกไป เราก็จะได้กำไรจากผลต่างของราคาหุ้นดังกล่าว

ค่าเช่า (*rent*) ในการลงทุนซื้อทรัพย์สินโดยเฉพาะอย่างยิ่งพวกอสังหาริมทรัพย์ เช่น ที่ดิน บ้าน อพาร์ทเมนต์ ที่อยู่อาศัย เมื่อเรานำไปให้ผู้อื่นเช่า เราก็จะมีรายได้เป็นค่าเช่าจากการให้เช่าทรัพย์สินดังกล่าว

ผลตอบแทนอื่น ๆ (*others*) เช่น เมื่อเราซื้อหุ้นสามัญก็จะมีสิทธิในการออกเสียงเลือกคณะกรรมการของบริษัท และถ้าถือหุ้นไว้มากก็จะมีโอกาสได้รับเลือกเป็นผู้บริหารซึ่งสามารถกำหนดนโยบายของบริษัทได้ หรือมีสิทธิในการซื้อขายหุ้นใหม่ได้ในราคาพิเศษ เป็นต้น

สรุปในการคำนึงถึงผลตอบแทน เราควรถามตัวเองว่าผลตอบแทนที่ต้องการได้รับจะเป็นชั๊กกี้เปอร์เซ็นต์ดี โดยต้องคำนึงถึงอัตราเงินเฟ้อด้วย เพราะเงินเฟ้อย่อมมีผลกระทบต่อผลตอบแทนในการลงทุน ดังนั้น เมื่อพูดถึงเรื่องผลตอบแทนเราควรให้ความสนใจในกับ *Real rate of return* มากกว่า *Nominal rate of return* โดย *Real rate of return* คือ ผลตอบแทนแท้จริงที่จะได้รับ ซึ่งมีการคำนึงถึงเรื่องเงินเฟ้อไว้แล้ว ส่วน *Nominal rate of return* เป็นผลตอบแทนที่เสนอให้หรือให้ตามที่บริษัทได้ประกาศเอาไว้ สมมติว่า การลงทุนครั้งนี้เสนอให้ผลตอบแทน (*Nominal rate of return*) 15% ถ้ามีการคาดคะเนว่าอัตราเงินเฟ้อที่จะเกิดขึ้นปีละ 4% ดังนั้นผลตอบแทนแท้จริงที่ได้รับ จะเป็นแค่ 11% เท่านั้น

ขอบเขตของการวิจัย

ในด้านขอบเขตที่เกี่ยวกับเนื้อหาที่ศึกษาด้านต้นทุนและผลตอบแทนในการลงทุนปลูกบัว ประชากร คือ เกษตรกรที่ปลูกบัวในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี จำนวน 147,351 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ระยะเวลา 1 ปี เริ่ม ตั้งแต่เดือน มีนาคม พ.ศ. 2563 ถึง เดือน มีนาคม พ.ศ. 2564

สมมติฐานการวิจัย

ต้นทุนและผลตอบแทนในการลงทุนปลูกบัวมีความแตกต่างระหว่างต้นทุนและผลตอบแทนของเกษตรกรในเขตพื้นที่อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการศึกษาครั้งนี้ เป็นศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนในการลงทุนปลูกบัวและทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างผลตอบแทนของเกษตรกรในเขตพื้นที่อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ซึ่งมีวิธีการดำเนินการศึกษาตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เกษตรกรที่ปลูกบัวในเขตพื้นที่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ ค่าความเชื่อมั่น Cronbach's Alpha เท่ากับ 0.87 เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งเป็นการตอบแบบสอบถามแบบออนไลน์ทางอินเทอร์เน็ต สถิติที่ใช้ในครั้งนี้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

พบว่าเป็นเพศหญิงจำนวน 236 คน (59%) และเพศชายจำนวน 164 คน (41%) และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง มากกว่า 50 ปี จำนวน 126 คน (31.50%) อายุระหว่าง 41- 50 ปี จำนวน 110 คน (27.50%) รองลงมา คือ อายุระหว่าง 21-30 ปี จำนวน 83 (20.80%) รองลงมาคืออายุระหว่าง 31- 40 ปี จำนวน 64 คน (16%) และลำดับสุดท้ายคืออายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 17 คน (4.20%)

พบว่ามีการศึกษาในระดับ ปวช. จำนวน 128 คน (32%) รองลงมาคือระดับ ปวส. จำนวน 90 คน (22.50%) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 79 คน (19.80%) ระดับปริญญาตรี จำนวน 77 คน (19.20%) และสุดท้ายคือระดับสูงกว่าปริญญาตรีจำนวน 26 คน (6.50%)

พบว่าเงินที่มาจากกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 125 คน (31.20%) ภูษณาการและสหกรณ์ จำนวน 107 คน (26.80%) เงินลงทุนส่วนตัว จำนวน 89 คน (22.20%) และจากญาติพี่น้อง จำนวน 79 คน (19.80%)

พบว่ามีภาระหนี้สินระหว่าง 10,001- 50,000 บาท จำนวน 198 คน (49.50%) ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 156 คน (39%) ระหว่าง 50,001- 100,000 บาท จำนวน 43 คน (10.80%) มากกว่า 100,000 บาท จำนวน 3 คน (0.80%)

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับด้านการลงทุนปลูกบัวของเกษตรกรในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

พบว่าส่วนมากจำนวน 191 คน รู้จักการปลูกบัวในระดับปานกลาง (47.8%) รองลงมาคนจำนวน 188 คน รู้จักการปลูกบัวในระดับมาก (47%) และอันดับสุดท้ายจำนวนคน 21 คน ที่รู้จักการปลูกบัวในระดับน้อย (5.2%)

พบว่ารู้จักการทำบัญชีรายได้จากการปลูกบัวจากผู้นำชุมชน/ตัวแทนชุมชน จำนวน 148 คน (37%) รองลงมาจะรู้จักการทำบัญชีรายได้จากการปลูกบัวด้วยตัวเอง จำนวน 113 คน (28.2%) รองลงมาอีกก็จะรู้จักการทำบัญชีรายได้จากการปลูกบัวจากหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 70 คน (17.5%) รองลงมาอีกก็จะรู้จักการทำบัญชีรายได้จากการปลูกบัวจากสื่อโทรทัศน์ จำนวน 55 คน (13.8%) และอันดับสุดท้ายก็จะเป็นการรู้จักการทำบัญชีรายได้จากการปลูกบัวจากแหล่งอื่น ๆ เช่น จากเพื่อน จากสถาบันการศึกษา จากครอบครัว จำนวน 14 คน (3.5%)

พบว่ามีความประสงค์ในการจัดทำบัญชีต้นทุน-รายได้ในการปลูกบัวจะมีความประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความเป็นไปได้ในผลตอบแทนมากที่สุด จำนวน 162 คน (40.5%) รองลงมา คือ มีความประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุนปลูกบัว จำนวน 125 คน (31.2%) และอันดับสุดท้ายจะมีความประสงค์เพื่อแก้ปัญหาการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิต จำนวน 113 คน (28.2%)

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพการผลิตลงทุนและผลตอบแทนในการลงทุนปลูกบัว

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกบัว

รายการ	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1. ต้นทุน	20.363	10	5.090	4.036	0.02
2. ผลตอบแทน	499.214	390	1.261		
รวม	519.577	400			

ผลของการเปรียบเทียบความแตกต่างของข้อมูลระหว่างต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกบัวมีความแตกต่างกันพบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการสังเกตด้วยการสอบถามเกษตรกรบางรายถึงลักษณะของบัวให้ดอกดกตลอดทั้งปี ในช่วงการเก็บดอกสามารถเก็บได้ตลอดอายุของบัวเป็นจำนวนมาก คิดเป็นร้อยละ 82.15 ลักษณะพันธุ์บัวลำต้นแข็งแรงสมบูรณ์เลือกรูปทรงของดอก สีของดอก และความทนทานต่อโรคโดยธรรมชาติของบัว ดอกจะเป็นดอกสมบูรณ์เพศ เกสรเพศเมียจะพร้อมให้การผสมเกสรเป็นจำนวน คิดเป็นร้อยละ 46.10 ระยะเวลาที่บัวได้รับแสงแดดในปริมาณที่เพียงพอมี 3 ระดับ คือ แสงแดดเต็มทีในแต่ละวัน ต้องการแสงแดดติดต่อกันตั้งแต่ 5 ชั่วโมงขึ้นไป แสงแดดปานกลางในแต่ละวันต้องการแสงแดดในตอนเช้าหรือบ่าย ติดต่อกันไม่น้อยกว่า 4 ชั่วโมง แต่ไม่เกิน 5 ชั่วโมงแสงแดดกึ่งร่มกึ่งแดดต้องการแสงแดดบ้างหรือร่มบ้างสลับกับตลอดวันมีจำนวนมาก คิดเป็นร้อยละ 66.60 มีเครื่องมือเครื่องใช้ที่เหมาะสมในการทำการเกษตรมีหลายชนิด ซึ่งแต่ละชนิดมีวิธีใช้ และการดูแลรักษาต่างกันซึ่งได้รับการดูแลในระดับที่มาก คิดเป็นร้อยละ 63.40 การดูแลรักษาบัวเริ่มจากการดูแลดิน น้ำ แสงแดด การให้ปุ๋ย การขยายพันธุ์ โรคศัตรู การป้องกัน การกำจัด มีความรู้ความเข้าใจในการดูแลรักษาในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 60.50 สภาพดินปรับตามเวลาที่เหมาะสมในการใช้ปลูกบัวคือ ดินเหนียว ดินที่อึ่งร่อนที่มีธาตุโพแทสเซียมสูงไม่ควรใช้ดินที่มีซากอินทรีย์วัตถุที่ยังย่อยสลายไม่หมดเพราะจะทำให้หน้าเสียและอาจทำให้ต้นเน่ามีความรู้ที่อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 51-20 เป็นน้ำที่สะอาด ค่าความเป็นกรดเป็นด่าง (pH) อยู่ระหว่าง 5.5 – 8.0 อุณหภูมิควรอยู่ระหว่าง 15 – 35 องศาเซลเซียส ไม่ควรเกิน 50 องศาเซลเซียส ระดับความลึกของน้ำที่บัวต้องการอยู่ในระดับที่มาก คิดเป็นร้อยละ 55.70 มีตลาดรองรับดอกบัวที่ดีจากแหล่งของการเก็บบัวเพื่อขายส่งให้แม่ค้าที่ปากคลองตลาดในระดับที่มาก คิดเป็นร้อยละ 52.50 ราคาปุ๋ยและสารเคมีมีราคาที่สูงมาก คิดเป็นร้อยละ 45.50 พืชที่ปลูกง่าย ดูแลง่าย ไม่ยุ่งยาก ทั้งยังสามารถสร้างรายได้เป็นรายวัน และสามารถเก็บเกี่ยวได้นานราคาผลผลิตที่แน่นอนในระดับที่มาก คิดเป็นร้อยละ 51.20 ดอกบัวถือว่าเป็น ดอกไม้ประจำศาสนาพุทธ และการบูชาพระอยู่เสมอ คิดเป็นร้อยละ 54.60 ถือว่ามีความสำคัญในระดับมากที่สุดซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

ฐิติมา ทับอาษา และคณะ (2564) ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตบัวฝักของเกษตรกรในจังหวัดหนองคายและจังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีต้นทุนทั้งหมดเฉลี่ยเท่ากับ 17,986.67 บาท/ไร่ ซึ่งประกอบด้วยต้นทุนผันแปรทั้งหมดเฉลี่ย 12,780.64 บาท/ไร่ ต้นทุนคงที่ทั้งหมดเฉลี่ย 3,682.84 บาท/ไร่ และต้นทุนค่าเสียโอกาสจากการปลูกบัวเท่ากับ 1,523.19 บาท/ไร่ ผลผลิตทั้งหมดเฉลี่ยเท่ากับ 13,388 ฝัก/ไร่ ที่ระดับราคาเฉลี่ยหน้าฟาร์มเท่ากับ 2.13 บาท/ฝัก รายได้ทั้งหมดเฉลี่ยเท่ากับ 33,025.78 บาท/ไร่ กำไรสุทธิเฉลี่ยเท่ากับ 15,039.11 บาท/ไร่ ดังนั้นการปลูกบัวฝักสามารถสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรและสามารถทำเป็นอาชีพเสริมให้แก่เกษตรกรที่สนใจได้

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการวิเคราะห์ศักยภาพการผลิตต้นทุนและผลตอบแทนในการลงทุนปลูกบัวของเกษตรกรในอำเภอบึงใหญ่ จังหวัดหนองบัวรี สามารถสรุปข้อเสนอแนะได้ดังนี้

1. การลงทุนปลูกบัวของเกษตรกร พบว่า ราคาของปัจจัยการผลิตที่สำคัญใช้ในการลงทุนปลูกบัวระดับนั้นมีราคาค่อนข้างสูงและมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทุกปีโดยเฉพาะอย่างยิ่งราคาปุ๋ย ราคายาฆ่าหนอน และราคากระถาง ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มของเกษตรกรผู้ปลูกบัวระดับ โดยจัดตั้งเป็นกลุ่มเกษตรกรเพื่อรวมกันจัดซื้อปัจจัยการผลิตซึ่งจะสามารถเพิ่มอำนาจต่อรองด้านราคา และทำให้ราคาปัจจัยการผลิตถูกลง ช่วยชะลอการเพิ่มขึ้นของราคาปัจจัยการผลิตด้วย
2. การวัดความคุ้มค่าทางการเงิน พบว่า มูลค่าปัจจุบันสุทธิมีค่าเป็นบวกอัตราส่วนผลประโยชน์ต่อทุนมีค่ามากกว่า และอัตราผลตอบแทนภายในโครงการมีค่ามากกว่าค่าเสียโอกาส แสดงว่าการลงทุนปลูกบัวของเกษตรกรมีความคุ้มค่าทางการเงิน จึงควรสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการปลูกอย่างจริงจังและแพร่หลายเพื่อให้เป็นทางเลือกใหม่ในการประกอบอาชีพของเกษตรกร
3. การความเปลี่ยนแปลงด้านทุนและผลประโยชน์ของการลงทุนปลูกบัว พบว่า ราคาของปัจจัยการผลิตหลักที่ใช้ในการลงทุนปลูกบัวนั้นมีราคาค่อนข้างสูงและมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทุกปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งราคาปุ๋ย ราคายาปราบศัตรูพืช และราคากระถาง ซึ่งเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญของการปลูกแต่ทั้งนี้ราคาปัจจัยดังกล่าวจะมีราคาเพิ่มสูงขึ้นด้านต้นทุนของเกษตรกรที่กู้เงินจากผู้นำชุมชนนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการผลิตเพิ่มขึ้นอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

จรินทร์ นามขาน และสุรียรัตน์ สหุณาฟู. (2561). ต้นทุนและผลตอบแทนจากการทำนาบัวตัดดอก: กรณีศึกษาตำบลคลองโยง อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดนครปฐม. *การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 2, 30 พฤศจิกายน 2561* (หน้า 146 – 154). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, กรุงเทพฯ.

- เฉลิมขวัญ คุรุทบุญยงค์. (2554). *การวิเคราะห์รายงานทางการเงิน.กรุงเทพมหานคร. บริษัท ซีเอ็ดยูเคชั่นจำกัด (มหาชน).*
- ฐิติมา ทับอาษา, ศุภชัย พันธุ์, อัญญา ท้าวหาญ, ชลธิชา อินไชยา และหยาดรุ้ง มะวงศ์ไผ่. (2564). *ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตบัวฝักของเกษตรกรในจังหวัดหนองคายและจังหวัดอุบลราชธานี. วารสารแก่นเกษตร มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 46(ฉบับพิเศษ 1).*
- ดวงรัตน์ กาญจนเจริญ. (2533). *ต้นทุนผลตอบแทนจากการทำนาบัวตัดดอก. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- เทศบาลตำบลคลองโยง. (2560). *ข้อมูลเทศบาลตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม. สืบค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2563 จาก www.khlongyong.go.th/about.*
- ปิยะราช เตชะสืบ. (2557). *ต้นทุนและผลตอบแทนของการลงทุน โครงการปลูกผักกูดช่วยปลดสารพิษเพื่อการค้าในจังหวัดลำปาง. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเนชั่น.*
- พงศ์ศิริภพ ทองดีวิสุรเกตุ. (2559). *การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบระหว่างต้นทุนการผลิตและผลตอบแทนการปลูกข้าวของกลุ่มเกษตรกร ในจังหวัดกาญจนบุรี. รายงานการวิจัย, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.*
- เพชร ชุมทรัพย์. (2554). *การวิเคราะห์งบการเงิน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.*
- ไพบูลย์ สุขเจริญ. (2548). *ต้นทุน. สืบค้นเมื่อ 25 กันยายน 2563 จาก www.it.nation.ac.th/research/ntu/files/5601131023221f.pdf.*
- วิฑูรย์ ปัญญากุล และเจษณี สุขจิรติกาล. (2546). *สถานการณ์เกษตรอินทรีย์ไทย เกษตรอินทรีย์โลก. กรุงเทพฯ : ที จี ซี พรินติ้ง.*
- สุขใจ ตอนปัญญา. (2554). *ต้นทุนและผลตอบแทนในการลงทุนปลูกข้าวของเกษตรกรหมู่ 5 ตำบลหัวดง อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.*
- สุภาวดี ทองขุนจันทร์. (2556). *การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนกะหล่ำปลีของเกษตรกรลาว ภายใต้ข้อตกลงการผลิตในระบบพันธะสัญญาไทย-ลาว. วารสารบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.*
- อัจฉรา กลิ่นจันทร์. (2557). *การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกข้าวอินทรีย์ ในจังหวัดเพชรบูรณ์. รายงานการวิจัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.*